

תזריע-מצורע יום השואה – תשס"ט

אש קודש (שבת חזון – תש"ב):

חזון ישעי' בן אמוץ אשר חזה וכו', ונבין נא למה שבת הוזה נקרא ע"ש ההפטורה, הן ישנם עוד שבתות כשבת נחמו ושבת שובה הנקראים ע"ש ההפטורות, אבל בסח בכלם טעם להם שמשונים הם מכל שבתות השנה שאינם נקראים ע"ש ההפטורות, ואם מפני שהיא בבין המצרים וההפטורה מדברת מן החורבן, הלא גם ההפטורות של ב' השבתות הקודמות מדברים מנבואת ירמ' שהי' שנים רבות אחר ישעי', והי' ממש בשעת החורבן ומ"מ לא נקראו השבתות ע"ש ההפטורות.

אמנם איתא בשהש"ר פ"ג בעשר לשונות נקראת הנבואה וכו', אי זה קשה מכלל, ר"א אומר חזון קשה, שנאמר חזות קשה הוגד לי ע"ש, בענין נבואה אין לנו השגה אבל פשוט אפשר לפי מצבנו, כי כבר דברנו איך שעכשיו רואים כמה רחוקים השמיצה והדיבור מצרות ויסורים, מן ראית הצרות והיסורים ומכש"כ לסבלם ר"ל, כשלמדנו בדברי הנביאים ודברי חכ"ל מצרות החורבן, חשבנו שיש לנו איזה השגה בצרות אלו אף בכינו או לפעמים, עכשיו רואים שלשמד צרות, כמה רב המרחק, מלראותם ומכש"כ לסבלם ר"ל, עד שכמעט לא מיני' ולא מקצתי', לכן הבחינות שדברי הנביאות מצרות ישראל נתגלו להנביאים אם ע"י הדיבור והקול ששמעו ממרום אם ע"י שאר הבחינות, קשה מכולן היתה להם כשהראו להם במחזה וראיה ממשית את הצרות והיסורים, חזות קשה הוגד לי, וזה שאמר עולא ועוד אמוראים על חבלי משיח ייתי ולא איחמיני', שאף שידעו את הצרות של חבלי משיח מ"מ לראות ממש את ישראל בצרות רבות כאלו לא רצו, ולפי"ז אין הכוונה על עצמם בלבד, למנוע את עצמם מצער, רק כמו ששאר תנאים ואמוראים אמרו את גודל הצער בזמן חבלי משיח, הגדילו הם עוד יותר ואמרו כמה שידעו אנו וכמה שאומרים בפנינו מן הצרות לא נוכל לתארם כפי שהיו באמת, כי אינו דומה הידיעה והדיבור מהצרות לראי', לראותם, ואף שאני יודע מהם מ"מ איני רוצה לראותם, ייתי ולא איחמינה.

וזה ראה ראיתי בעני עמי אשר במצרים וכו' כי ידעתי את מכאוביו, שע"פ פשוט למה כתיב כי ידעתי מאחר שכבר כתיב ראה ראיתי, אבל יש שהאב יודע שטובה גדולה לבנו לעשות לו נחת, ומ"מ לא יוכל לעמוד ולראות בשעה שעושים לו הנחת כנ"ל שאינו דומה הידיעה מהיסורים, מלראות אותם, ואף שלטובה היא לו מ"מ לראותם לא יוכל כי אז בטלה הידיעה אשר יודע הוא שלטובתו היא ורק ביסורי בנו הוא מרגיש, והנה גלות מצרים כמו שאר גליות ויסורים היו לטובת ישראל, וזה שאמר ה' ראה ראיתי וכו' וכיון שראיתי בראי' לכן ידעתי רק את מכאוביו, לא בהטובה ממכאוביו רק במכאוביו שכואב להם, לכן לכה ואשלחך וכו' הוציא את עמי.

שבת חזון, חזון ישעי', והיא הקשה שבכולן גם לראות את הצרות, לכן קוראים הפטורה זו בשבוע שחל בו ט' באב והשבת נקרא על שמה שבת חזון, אבל כיון שגם במרום כבר רואים את יסורי ישראל, לכן ידעתי את מכאוביו, בהכאב לא בהטובה מהם, ובוה פועלים הישועה, בחי' פקה ענין וראה, וההפטורה מתחלת בחזון שקשה מכולן ומסיימת בישועה, ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה.

„אשה כי תזריע“¹, וברש“י: „כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמת, חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמת, חיה ועוף“ (בסוף פרשת שמיני נתפרשו דיני בהמת, חיה ועוף). הקדימה בזמן לא תמיד משמשת קדימה בחשיבות. יש ו„אחרון אחרון חביב“². ויום השבת יוכיח. ששת ימי החול קודמים ואחריהם השבת. והפרוזדור תמיד קודם למרקלין. ולעומת זה ראש-חודש וראש-השנה החשיבות בראש. ומדר המדרגות בקריאת התורה ועוד: כהן, לוי וישראל. החשוב חשוב ראשון. וכן בבנות צלפחד, ועוד בכמה מקומות.

אם המוקדם והמאוחר הם ביחס של אמצעי ותכלית — המאוחר חשוב. המטרה היא תמיד סופית. הקליפה קודמת לפרי. אדם עמל ויגע בכמה אמצעים ותחבולות בשביל שלאחרונה ישיג את המטרה שהציב לו. אף ימי החול מכינים לשבת, ו„מי שמרח בערב שבת יאכל בשבת“³. אבל אם האחד צריך לתקן את השני ולהשפיע מכחו עליו, הוא בא בראשונה. הראש משפיע על כל הגוף, וראש-חודש על כל החודש וראש-השנה על כל השנה.

האדם נברא באחרונה. זוהי חשיבותו, וזהו חסרונו. זכה אדם, הרי כל העולם משמש לו לאמצעי, ובשכילו נברא העולם. „אנכי עשיתי ארץ“ בשביל „ואדם עליה בראתי“⁴. „אדם נברא בערב שבת, כדי שיכנס למעודה מיד, משל למלך בשר ודם שבנה פלטרין ושיכללן והתקין מעודה ואחר כך הכניס אורחים“⁵. „בהמה, חיה ועוף לא נבראו אלא לשמש את האדם“⁶, ולפיכך נבראו קודם. וזהו המוגדר של האדם מן הבהמה. בעלי החיים מתנהגים לפי טבעיותם, ומותר האדם הוא הדעת. האדם מתנהג — כלומר: צריך להתנהג — לפי הדעת. אבל אם האדם מקלקל את מעשיו, הרי הוא גרוע מהבהמה. הבהמה מתנהגת, על כל פנים, לפי מידותיה הטבעיות, שקבע בה היוצר, והאדם אם הוא משחית את דרכו על הארץ הוא פוגם גם במידותיו הטבעיות, ואם היוצר קבע בו כח הדעת, הרי או שאינו משתמש בו, ויצר לב האדם משתלט על הדעת, או שמשתמש בו להרע ולהשחית. „אדם נברא בערב שבת, שאם תזוח דעתו עליו אומרים לו: יתוש קדמך“⁷. במקרה זה, הקדימה של היתוש היא חשיבותו. הוא „מתקן“ את האדם, מעוררו להתבונן בהנהגתו, בבחינת „מלפנו מכהמות ארץ“⁸. ולכן הדבר תלוי באדם עצמו, אם לעשות את איחורו לבהמה, חיה ועוף לחסרון, בבחינת „יתוש קדמך“ או לעשותו ליתרון מעלה, בבחינת „אחרון חביב“.

שו"ת מקדשי השם (הרב צבי הירש מייזליש) שער מהמדים סימן א:
[הרב צבי הירש מייזליש נולד באוהעל, הונגריה בשנת ה"א תרס"ב (1902) ונפטר בשיקגו, ארצות
הברית בשנת ה"א תשל"ד (1974).]

בשנת ה"א תרפ"ה ייסד ישיבה בניימארק, גליציה ושימש כרב ור"מ. בשנת ה"א תר"ץ עבר לווייצן,
הונגריה שם כיהן כרב עד שנשלח לאושוויץ בשנת ה"א תש"ד, שם נספו אשתו ושבעה מילדיו. בתום
המלחמה שימש כרב של ברגן בלזן וכרב של שארית הפליטה באיזור הבריטי בגרמניה. בשנת ה"א תש"ז
היגר לשיקגו, ארצות הברית וכיהן כרב בעיר עד שנפטר. שלושה מילדיו שרדו עמו את השואה ולאחר
השואה הוא נישא בשנית ונולדו לו ארבעה ילדים נוספים.
בדאגתו לשארית הפליטה הוא עסק רבות בבעיות הסבוכות שנוצרו עם תום השואה, ובמיוחד בתקנת
הנשים שנותרו עגונות.

ספרו שו"ת בנין צבי הודפס הלקו לפני השואה ולחלקו השני שהודפס אחרי השואה ובו גם תשובות
הנוגעות לשואה. נספח קונטרס תקנת עגונות שנכתב בברגן בלזן. כמו כן הוא הוציא לאור אחר השואה
את שו"ת מקדשי השם. ובו תשובות של רבנים שנספו בשואה שעליהן הוא הוסיף את הגהותיו. [

ישתוממו הדורות ויתעוררו הלבבות. להשיב לב בנים על האבות. כאשר אספר במקלות. ענין נורא.
ונשגב. את אשר ראו עיני באושוויץ. ביום ראש השנה ושמחת תורה. את גודל מסירת הנפש וקידוש
השם, של אלף וארבע מאות בהורים צעירים. בני י"ד - י"ה שנים. שנבהרו. ביום ערב ר"ה (בסילעקציע).
להיות עולה על מוקדה ולהישרף על קידוש השם.

ולא באתי כאן להאריך בסיפורים מכגון אלה. כי תכלה היריעה והם לא יוכלו. וכבר נשפך הרבה דיו, על
כתיבת המאורעות והצרות מימי הנאצי"ם ימ"ש. וכל אחד כותב לפי רוחו וטעמו והשגתו, וכפי אשר יפיק
טובת הנאה מפרי עטיו. אך אני לא אמנע, בשביל כבוד קדושת שמו יתברך, מלהעלות כאן, בשער ספר
מקדשי השם, סיפור הלזה, אשר עיני ראו ולא זר. מתוך ים של סיפורים ומאורעות, אשר נחרתו בלבי
ובמוחי, מאשר עברו על ראשי, משך הזמן שהייתי תחת שיעבוד הנאצי"ם ימ"ש. ואבטיח לקצר במקום
שאפשר להאריך, וזה ההלך, בעזר צורי יתברך.

הנה בערב ראש השנה, נקבצו ונלקחו, ע"י השומרים, הנאצי"ם ושליחיהם במחנה, הבהורים הצעירים
בערך, מבן י"ח שנה ולמטה, שנמצאו עוד, מפוזר ומפורד, בכל המחנה, שהצליחו להתחמק, באיזה אופן
ואמתלאות שונות, מתחת שבט הביקורת של ראש המחנה, הצורר הנאצי ימ"ש, בעת היכנסם למחנה.
ונאספו ככה בערך אלף ושש מאות נערים וקטנים, על מגרש ריק מאחורי הבלאקים שבמחנה, וידעו כולם
מהגורל שמחכה עליהם. (ובני היקר, זלמן ליב, נ"י, נער בן י"ד שהיה אתי באושוויץ, ניצל בנס,
בעזה"ת, ולא נלקח שמה עם הנערים).

ואז בא עליהם ראש המחנה, הצורר הנאצי ימ"ש, וציוה לתחוב עמוד של עץ בארץ. ובראש העמוד
להשכיב דף של עץ, הדוק במסמרים, והי' נראה כמין ד'. ונתן צו, שכל הנערים יעברו, אחד אחד, מתחת
הדף הזה. וכל מי אשר יגע ראשו בהדף, ישאר בחיים ויישלח חזרה במחנה. וכל אלו שלא יגעו בראשם
את הדף, יוקחו מבודדים בבלאק מסוגר, כי עד"ז שיער הצורר בעצמו את גילם וכושר סגולתם לעבודה.
והיות שהנערים ידעו ושיערו, מהו הפירוש של אי נגיעה בהדף, שזה נחשב לקטן ונידון לשריפה, היו כמה
מהם שהתרוממו על בהונות רגליהם ברגע שעברו מתחת להדף, כדי שיער ראשם בהדף. והצורר הזה
שעמד שם על ידם, ברגע שראה דבר כזה, שהנער מתרומם לנגוע בהדף, נתן לו מכה חזקה בראשו, עם
המקל עב של גומי שבידו, בכח כזה, שהנער המסכן נפל ארצה מתכוסס בדמ, ונפח את נשמתו על אתר.
או שנשאר בו עדיין קוסטא דחיותא, ולקחווהו ככה לבית השריפה. וככה אירע לכמה נערים.
ואחרי הבחינה וצירוף הלז, נשארו בערך ארבעה עשר מאות נערים על המגרש, ולקחו אותם תיכף בבלוק
מבודד, סגור ומסוגר, עד יום מחר, שיחרץ גורלם. ולא קבלו יותר שום אוכל ומשקה בפייהם. והשומרים,
הקאפויס, עמדו על השער, ואין יוצא ונכנס.

והנה ליום המחרת, שהוא יום א' דר"ה, אשר כל בני עולם יעברו לפניו כבני מרון, הי' יום מהומה
ומבוכה. ומפה לאוזן נתפשטה השמועה בכל המחנה, שלעת ערב, יקחו את הנערים לבית המוקד (כי בעוד
יום לא הי' מכניסים קרבנות חדשים להכבשונות, רק במשך כל הלילה). ולהרבה אנשים שבמחנה, הי'
להם בנם יחידם, אשר נשארו להם לפליטה, בתוך אלו הנערים, או שאר בשרם הקרובים עליהם, או סתם
ידידים אהובים, אנשי עירם. והמה רצו כל היום בראש מבולבל מסביב הבלאק המסוגר, אולי יופתח איזה
קרן אור, להציל משם את הנער היקר להם, עד שלא תחשך השמש.

אך השומרים, הקאפוס, לא שעו אל כל תחנוניהם ובכיותיהם, להוציא איזה נער וילד, מבין המסוגרים
אשר נדונים לשריפה. וכידוע שאלו הקאפוס"ס הי', ע"פ רוב, רשעים וקשי לב, פסולת שבפסולת מרשעי

עמנו. אך במקרה הלזה, הי' גם טענתם כטענה צודקת בניהם. היות שהם אחראים על הסכום הילדים שהופקדו לשומרים עליהם, אשר הי' במספר מדויק, ולעת ערב עליהם למסור אותם לידי אנשי הס' ס', ימ"ש, במספר ובמנין, כאשר מסרו להם, ואם יחסר אחד מהם אז דמם בראשם, ויקחו אותם לשריפה, נפש תחת נפש.

אכן, סוף סוף, אחרי הרבה השתדלות ומו"מ של הקרובים עמהם, גברה בהם תאוות הממון, והסכימו, בעד תשלום סכומים גדולים, לשחרר איזה נער וילד, ותיכף חטפו במקומו איזה נער אחר, מן הבא בידם בתוך המחנה (מאלו שהצליחו להתחמק מהאוסף דלא תמול, או שנשתחררו בעת הברור, ע"י נגיעת ראשם בזה). וסגרוהו בהבלאק הנ"ל, במקום הנער הפדוי, כדי שיהי' המספר שלם. והנה, להרבה אנשים הי' עוד סכומי כספים, או חתיכות זהב או מרגליות, טמון במטמונים ובמנעלים לעת הצורך. וכמוכן שהי' כמה אנשים פשוטים ובעלי קוצר השגה, שלא עשו שום השכונות, מה נעשה במקום נער הנפדה, וקיבצו במסירת נפש כל הונם הנשאר להם, או שהשתדלו לאסוף סכום הנצרך, מאחרים, ידידים ומכירים, ופדו את בנם המוסגר מכליון בטוח. וככה נמשך הסחר - מכר הלזה, משך רוב היום הדין, לעיני כל האנשים שבמחנה. (כי ידוע שאנשי הס' ס' לא הסתובבו במשך היום בתוך המחנה, רק ע"י השער ומסביב למחנה, אבל במחנה גופא שלטו הקאפוס הישראלים).

אמנם, כמוכן שהי' הרבה אנשים בעלי השגה, שלא רצו לפדות את בנם על השבון הייו של ילד אחר, כמאמר חכמז"ל. מאי חזית, ולעולם לא אשכח עובדא נוראה אחת, אשר עיני ראו ואוזני שמעו. אז בשעת ענין הנ"ל, אשר מעשה הלזה מסמל את קדושת בני ישראל, והתמסרותם לדרכי התורה הקדושה בתמימות, אף בעת צרתם וסבלותם הנוראה. הנה ניגש אלי איש יהודי, שהי' נראה ליהודי פשוט מאויבערלאנד, מתמימות הדברים שלו, שאמר לי כדברים האלה.

רבי! הבן יחיד שלי, היקר לי מבבת עיני, נמצא שמה בתוך הנערים הנידונים לשריפה, ויש בידי היכולת לפדותו. והיות שידוע לנו, בלי שום ספק, שהקאפוס יתפסו אחר במקומו, על כן אני שואל מהרבי שאלה להלכה ולמעשה, לפסוק לי הדין עפ"י התורה, אם אני רשאי לפדותו. וכאשר יפסוק כן אעשה.

ואני, בשמעי השאלה הלז, רעדה אחזתני, לפסוק בדיני נפשות. והשבתי לו: ידידי היקר, איך אוכל לפסוק לך הלכה ברורה על שאלה כזה, במצב כזה. הלא גם בזמן שביהמ"ק הי' קיים, היתה שאלה כזו, שהיא בדיני נפשות, עולה על שלחן הסנהדרין. ואני כאן באושוויטץ, בלי שום ספר להלכה, ובלי עוד רבנים אחרים, ובלי שום ישוב הדעת, מרוב התלאות והצרות.

והנה, אם הי' דרך הרשעים הקאפוס, להוציא מקודם הנפדה ואח"כ ליקח אחר במקומו, הי' מקום לצדד קצת להתיר, אחרי שהרי הקאפוס הי' ישראלים, ולהם בוודאי אסור, על פי ההלכה, לעשות כזאת בידים, להכניס בסכנה נפש אחר, אשר לא עלה עליו הגורל להשרף, והרי הוא בכלל יורג ואל יעבור. וא"כ, יש מקום לתלות, שאין זה ברור שיקחו נפש אחר במקום הנפדה. כי אולי ברגע האחרונה יתעורר בנפשו הישראלית שלא לעבור על איסור המור כזה. ועיין בתוס' כתובות (ע"ב ע"א), ד"ה אי, בשם הרשב"א, דבזה שהאשה רצתה להאכיל לבעלה דבר איסור, אינה יוצאת בלי כתובה. דיכולה לומר משקת הייתי, ואם היית בא לאכול הייתי מונעת אותך, ע"ש. וכ"כ, י"ל, דכל זמן שלא נעשית המכשול בפועל, יכול להיות שבאמת לא יהי' נעשית כלל, שיתעורר טבע של נפש הישראלי, ולא יעשה איסור המור כזה.

אכן לדאבוני, נוכחתי לדעת, שדרכם של הקאפוס ליקח מקודם נפש אחר מהמחנה, ואח"כ מוציאים לחוץ הנפדה, כדי שיהי' בטוחים שלא יחסר להם המנין ומספר שמסרו להם הס"ס, אשר המה אחראים עבורם. ואם יוציאו לחוץ הנפדה, ולא יעלה בידם לחטוף נפש אחר במקומו, אז דמם בראשם אם הס"ס ימצאו שחסר אחד מהמספר שמסרו להם. וממילא אין כאן ממה לצדד כלל.

אכן, איש הנ"ל, בבכ"י רבה, הפציר בי מאד. ואמר לי, רבי, אתם מוכרחים לפסוק לי כעת את ההלכה בזה, כי הוא שאלה בווערת, להציל את בני יחידי, כל זמן שאפשר עוד להצילו. ואני באחת מתהנן אליו, יקירי, צמיד לבבי, הרף ממני בשאלה הלזאת, כי לא אוכל לומר לך, לא דבר ולא הצי דבר, מבלי עיון בשום ספר, ובמצב נורא ואיום כזה. והוא ממשיך להפציר בי, ואני מתהנן ומוצה גם על דיבוריו, והוא עדיין עומד ומנסה, ומפציר בי להשיבו דבר ברור. וכשרואה שאני עומד בשלי, ואיני רוצה לענות לו דבר הלכה, ולא הועילו כל דיבורי אליו, שאל ישית עלי האחריות על הדבר הזה, כי אני כאילו לא שמעתי ממנו השאלה. אך הוא הכפיל, עוד הפעם, דיבורים הנ"ל, בתמימות לבבו ובבכ"י רבה, שנקרע הלב לי"ב קרעים. וגם ככה קיים דבריו, ולא פדה את בנו. והי' כל היום, יומא דר"ה, הולך ומדבר לעצמו בשמחה, שזוכה להקריב את בנו יחידו לה', כי אף שיש ביכולת בידו לפדותו, עכ"ז אינו פודהו, מחמת שרואה שהתורה לא התירה לו לעשות כזאת. ויהי' חשוב לפני השי"ת כעקידת יצחק אבינו, שהי' גם כן ביום ר"ה.

51
ואתה, אחי יקירי, בין והתבונן בצדקת ובתמימות איש הישראלי. ואין שום ספק אצלי, שבוודאי עשו דברי האיש הזה רעש גדול בפמליא של מעלה. וקוב"ה כינס את כל חיל שמיא ומשרתי מעלה, והשתבה והתפאר כביכול, ראו ברי' שבראתי בעולמי וכו'. ובצדק נאמר עליו ישראל אשר בך אתפאר.

ועוד עובדא בדומה לו אספר כאן, מהיום המר הנמהר הזה, אשר ישאר נחרת בלבבי לעד ולעולמי עד. הנה, בין אלו הנערים המבודדים, שחיכו על גורלם המר, ה' נמצא תלמודי היקר, בחור נחמד, מופלג בתורה וביראת ה' טהורה, בשם משה ראזענברג, ה"ד, מק"ק שאלגא - טאריאן (הונגרי). והוא ה' כבר קרוב לבן עשרים, אך ה' קצר קומה. ומחמת שהבחינה והבירור היתה באופן הנ"ל, שמי שאינו מגיע ראשו להדף של עץ, צירפו אותו להנערים הצעירים הנידונים לשריפה, ממילא איתרמי בחור בא בשנים אך קצר קומה, נידון בקלחת אחת עם הצעירים. ונער צעיר, כבן י"ד ט"ו אך גבה קומה, נחלץ ממשפט הצעירים הנ"ל. וה"ב, מרדכי הנ"ל, ה' מתמיד ומופלג בתורה. ובעת שלמד בהישיבה בווייצען, ה' מלמד עם בחורים צעירים ממנו (הנקרא חזר בחור).

והנה ניגש אלי בחור צעיר, כבן ט"ו, מעירי ווייצען, ושמו עקיבא מאנן. בן ידיד"נ. הרב החסיד המפורסם. ראש התלמידים, מוה"ר ברוך מאנן, ה"ד ז"ל, ואומר לי בזה"ל: רבי, מה יהי' עם משה'עלע? ואני משיבו, מה יכול להיות. וכי יש אופן שיכולים להצילו? והוא אומר עוד הפעם: רבי, הייתכן? משה'עלע יישרף ואנו מהשיב! ואני משיבו עוה"פ, וכי יש לך איזה עצה להצילו? כן, הוא משיב לי, יש כבר בידי די כסף כדי היכולת לפדותו. ואני מעיר לו, הלא בטח אתה יודע, שזה הפד'ל הוא על השבון חייו של נער אחר. כי המספר מוכרח להיות שלם, ומי יכול לקבל עליו אחריות כזאת. להתיר להצילו באופן כזה. והוא משיב, יש לי עצה גם ע"ז. שאלתיו: איזה עצה. הגד נא לי? ענה ואמר. בהתלהבות גדולה, בזה"ל: העצה שאני אכנס תחתיו, ואני מקבל עלי בשמחה רבה, להיות קרבן תמורתו. ובשמעי זאת גערתני בו, ואמרתי לו, שזה בוודאי לא אתיר לך בשום אופן, שאתה תכניס עצמך למקום סכנה, כי כבר איפסק הלכתא, חייך קודמין. ובזה חלף הלך לו.

ואחרי איזה רגעים, הנה הוא בא עוד הפעם, ואומר לי: רבי, אינני יכול למצוא מרגוע לנפשי, שמה'עלע יישרף, ואני, הנבזה, שאינני מגיע לכפות רגליו, אתהלך בין החיים. אני ההלטתי לעשות זאת וליכנס תמורתו, אף בלי שיאמר לי הרבי היתר מפורש. רק זאת לבד יבטיח לי הרבי, שלא אהי' נחשב, ח"ו, בכלל מאבד עצמו לדעת, שאין לו חלק לעוה"ב. ואני גערתני בו עוד הפעם, ואמרתי לו שאינני אוכל להבטיח לך גם זאת. כי אם אינו מוטל עליך לעשות זאת, ספק גדול הוא אם בכלל רשאי אתה לעשותו. ומה נפמ"נ בשמים אם הוא נהרג או אתה תהרג.

וע"ז ענה ואמר לי בקול בכי, רבי, הלא בוודאי יש נפמ"נ גדול ביני לבין משה'עלע. כי משה'עלע הוא בחור תלמיד חכם ומתמיד בלימודו, והעולם עוד יפיקו ממנו תועלת. לא כן אני בעניי, בער אנוכי ולא אדע, ואינני שוה כלום. ובעיני'דאיתי כבר אבדן מולדתי, אבותי ואחי ואחיותי, שהובילו לצד שמאל, להישרף בבית המוקד, ואני נשארתי לבדי גלמוד שכול. וכמה אני יותר טוב מהם, ומה שוויו' כבר כל חי על פני תבל. ואם אזכה לעשות עוד דבר נשגב כזה, שעל ידי מסירת חיי, שממילא אינו שוה פרוטה, אוכל להציל את משה'עלע היקר, שחייו שווים הרבה, והעולם יצטרכו לו, למה לא אשמח ואזדרז לעשות דבר כזאת. ככה טען אלי העלם הצעיר הזה.

ואני נדהמתי, והרגשתי שעוד מעט ולבי יתפלץ, לשמוע טענות ובכיות העלם היקר הזה. אך לא נתתי לו הסכמתי בשום אופן, וגערתני בו שנית. ואחרי רוב ההפצרות ותחנונים, הלך לו בפחי נפש ממני. אחי, התבונן נא רגע קט על מעשה הלזו, ומה אמרו בשמים לטענות הבחור הצעיר הזה, אשר יצא מקירות לבבו, באמת ובפשטות ובגודל חמימות. הלא בוודאי התעלה ברגע הלזו למעלת קדושי קדמאי. ומחלקם יהא חלקי, והלוואי שיהי' חלקינו עמו.

והנה הנערים, המסוגרים בהבלאק ונידונים לשריפה, נודע להם שיש לי שופר לתקוע. והתחילו להרעיש ולצעוק, בקולות ובכיות מרורי תמרורים, מתוך הבלאק שלהם, שאני אכנס גם אליהם, לתקוע לפניהם המאה קולות, כדי שיזכו בהמצוה היקרה של תקיעת שופר בר"ה, ברגעים האחרונים, טרם שיושרפו על קידוש השם.

ואני לא ידעתי לשות עצה בנפשי, כי הענין ה' כרוך בסכנה גדולה. כי כבר ה' סמוך לעת ערב, אשר הוא הזמן המוכן לפורעניות, והנאצי"ם צריכים לבוא לקחתם. ואם יבואו פתאום הנאצי"ם, ובאותו רגע אני נמצא בתוכם, אז אין ספק שגם אותי יקחו עמהם לבית המוקד. והקאפוס, הנודעים לרשעים, לא יניחו אותי אף לברוח לחוץ. ועמדתי, עומד ומהרהר, כדת מה לעשות, וספק גדול ה' במוחי, אם מותר לי לסכן נפשי, אפי' בספק סכנה, בשביל שמיעות תקיעות שופר של הנערים. והנערים צעקו מרה, הפולחת כל לב,

רבי, רבי! בוא נא, למען השם, חוסה נא על נפשינו, ובוא נא לזכות אותנו במצוה הלז ברגעים האחרונים. ועמדתי משתומם, כי לא הי' לי אף עם מי להתיעץ.

ונוסף על ספיקי, הנה בני, זלמן ליב, יהי' עמד על ידי, והחזיק בי במרורות ותחנונים. אבי, אבי, אל תעשה זאת, למעשה"ש, כי ח"ו, ברור הזיקא, ואשאר, ח"ו, גלמוד שכול, כתרון בראש ההר. אבי, אבי, אל תלך ואל תכנס, אינך מחויב לעשות זאת. כבר תקעת היום הרבה פעמים, וגם זה הי' כרוך בסכנת נפש, וכבר הי' די והותר מזה. וכדומה דברי תחנונים, בבכי רבה. וכאשר הבטתי על בני יהי', נתעורר בי רחמנות עליו, וראיתי שמאד צדקו דבריו.

אכן לעומת זה, הקולות והצעקות של הנערים לא נתנו מרגוע לנפשי, ועוררו רחמנות גדולה לבני. ואולי יגן עליהם מצוה זו בעת הצר, וכולי האי ואולי. וגם כמה אנשים, חסידים ואנשי מעשה, שנתעוררו מקולות הנערים, השתדלו והתחננו לטובת הנערים, שעוד היום גדול, ויספיק עוד הזמן ליכנס ולצאת משם, ושלוחי מצוה אינם נזוקין, ועוד כדברים האלה.

ובאתי לידי החלטה, יעבור עלי מה, לא אשיב פניהם בבקשתם, ולא אשעה לתחנוני בני, נ"י. ותיכף התחלתי המשא ומתן עם הקאפוס הרשעים, שהתעקשו שלא להניח אותי ליכנס, עד שכבר חשבתי שעוד מעט והשעה עוברת, ולא הי' עוד שעת כושר לתקוע לפניהם. אכן, אחרי רוב הפצרות מכמה בע"ב, ובעד סכום גדול אשר התקבץ בעוד איזה רגעים, על אחר נענו לבקשתינו. אך הזהירו אותי בתנאי כפול. שאם אשמע קול צלצול הפעמון שע"י השער, שזה מורה שהס' ס' באים להמחנה. ברגע הזה נהרץ גורלי. יחד עם כל הנערים הנמצאים בתוך הבלאק, כי לא יניחו אותי לצאת משם בשום אופן.

ואני קבלתי עלי את הכל, ונכנסתי אל הנערים. רק זאת עשיתי מקודם, שצויתי לבני, זלמן ליב, נ"י, שיעמוד ברחוב המהנה, ולהסתכל מרחוק נוכח שער המהנה. ובאם יראה את אנשי הס' ס' מתקרבים להשער, ירוץ תיכף להודיעני, ואעזוב תיכף הבלאק, ואף אם יהי' באמצע התקיעות.

אי' העט ואי' הסופר ושוקל להעלות עלי גליון, את הרגשות לבני, בבואי להבלאק המוסגר הנ"ל. ואין זה רק פלאות הבורא, שלבני לא התפלץ לרסיסים, בפגשי לפני את המון עינים הצעירים, שכולם געו בבכי נוראה, בדמעות רותחות בקולות ויללות עד לב השמים, ונדחקו כולם לנשק את ידי, ואת המלבושים שלי. ובכל מקום שנגעו בי, וצעקו המילים הללו. רבי! רבי! רחמים! רחמים! וכדומה דיבורים שלא שמעו ארזן. וכמה מהם הי' תלמידי ומבני קהלתי. וכאשר פתחתי לומר מן המצר קראתי י - ה וכו'. הפסוקים שלפני התקיעות, והתפרצו כולם בצעקה ובדרישה, שאומר להם קודם איזה דיבורים, והפצירו בי מאד, וממש שלא הניחו אותי לומר הלאה פסוקים הנ"ל, ואני מרוב ההתרגשות נאלמתי דומי' ונדבק לשוני לחכי, ולא יכולתי לפתוח פי ושפתי, וגם פחד השהי' עמד נגד עיני, כי הרגעים חולפים והערב ממשמש ובא, וגדולה הסכנה ח"ו.

אכן נעניתי לבקשתם ואמרתי יעבור עלי מה, והתחלתי לדרוש בפסוק תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגיגו שעד כמה היום הכל מכוסה, ואין אתנודע עד מה, להיכן הובילו הרשעים כל משפחתינו ומה יהי' בסופינו, מי יצא מכאן לשלוי' וגודל הסתרת פנים בכלל וכדומה והזכרתי להם מאמר חכמז"ל בברכות (י' ע"א) אפילו חרב חדה מונחת לו על צוארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים. ובירושלמי ע"ז (פ"א ה"א) הלשון ולא עוד אלא חרב על צואר האדם הקב"ה מצילו הימנו שמושה אומר ויצילנו מחרב פרעה ע"ש.

ופרשתי הפסוק בתהלים (קכ"א) אשא עיני אל ההרים, מאין יבוא עזרי, עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ, דלכאורה למה לו לומר כאן סימן, מי הוא השי"ת, שברא שמים וארץ. ומהו הנרצה נשיאת עין אל ההרים לענין העזר ועיין בבני יששכר חנוכה מאמר ב' מ"ש בזה.

ונראה לפרש דלפעמים האדם מסובב מכל הצדדים, בהרים גבוהים ורמים עד שיודע בנפשו, שאין שום מציאות בדרך הטבע להנצל משם, ואף אם יודע שסוף כל סוף יבוא הישועה בכלל, וגם יודע ומאמין שהשונאי ישראלים יהי' להם מפלה. אכן כל זה אינו נחה וחזיון עבורו. כי יודע שחיות שלו תלוי ברגעים אחדים, לזה בא דוד המע"ה לחזק את האדם, העומד במצב רע כזה, שיאמין בהשי"ת שברא שמים וארץ ברגע חדא. וכמ"ש דבר ה' שמים נעשו. ובאות ה' נברא כל העולם, א"כ מכש"כ וק"ו שהשי"ת יכול להציל אותו ברגע חדא, אף בעת שכבר חרב חדה מונח על צוארו. וז"ש אשא עיני אל ההרים, שהנני סגור ומסוגר ביד השונאים הארורים, כהרים סביב לי, מאין יבא עזרי, שהישועה שלי תלוי ברגע חדא. וע"ז משיב לחזקו עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ, שנברא ברגע חדא כמו כן אוכל לבטוח בהשי"ת שישלח עזרתו מקודש.

וגם הזכרתי דברי כ"ק זקיני הגה"ק מאוהעל זי"ע בתפלה למשה תהלים ס"ב בטחו בו בכל עת עם שפכו לפניו לבבכם אלקים מחסה לנו סלה עפ"י הגמ' בר"ה דבישראל אף לאחר גז"ד כשצועקין אל השי"ת הם

נענים. וז"ש בטחו בו בכל עת היינו אף לאחר גז"ד. והטעם עם ר"ל דאתם עם כזה שפכו לפניו לבבכם כשאתם שופכים לפניו לבבכם אז אלקים דהוא מדה"ד מחסה לנו סלה.

וכבר נודע הפירוש ד' צלך שכמו בצל כל מה שאדם עושה, הצל ג"כ עושה, כמו כן כל מה שאדם עושה גורם ג"כ שהשי"ת יתנהג עמו במדה הזאת כדאיתא בזה"ק עה"פ שלח תשלח את האם עכדה"ק וא"כ כזה שאנחנו אוחזים ביד השופר אף במקום סכנה כזה באושוויטץ אשר הי' בקושי גדול וכורך במסורת הנפש עי"ז יתעורר למעלה שהקב"ה כביכול יאחוז אותנו בידיו ממש ויוציאנו ממצב הרע הנוכחי וז"ש מלך זכור אחוז קרן היינו שהקב"ה יאחוז בידיו את ישראל הנקראים קרן בזכות לתוקעי לך היום בקרן נורא וקדוש היינו היום באושוויטץ שהוא מקום נורא וקדוש שנעשה מזבח ע"י הקרבנות שמקריבים שם אהב"י הקדושים.

וגם יש להתחזק שכבר נתקיים בנו נביאות חז"ל מגודל חבלי לידה שיהי' קודם ביאות משיח צדקינו וכמבואר בספה"ק דכמו יולדת ע"י גודל חבלי לידה מתקרבת הלידה כמו כן ע"י הצרות והיסורים שלנו מתקרב ביאות משיח צדקינו ובעת שעוסקים בהוציאה ותשרף הקב"ה עוסק באורו של משיח צדקינו שיבוא ויגאלינו, במהרה בימינו אכיה"ר.

ועצור במילין לא אוכל. ואספרה למען ידעו הדורות הבאים, את גודל מסירת הנפש, ודיבורים קדושים ששמעו אזני, מהני בחורים צעירים, כשעה חדה לפני הובלים לבית המוקד. דאחרי התקיעות כשרציתי לצאת חוצה עמד בחור חד וצעק בבכי גדול. חברים חביבים הרבי אמר לנו התחזקות דאפילו חרב חדה וכו'. וצעקו כולם בקול רעש גדול כל הפסוק שמע ישראל וכו' בבכי ובהתלהבות גדולה. ובעת צאתי החוצה נגשו אלי איזה בחורים, בקול בכי ובדמעות זולגות שאולי אוכל להמציא להם כזית לחם, כדי לקיים עוד מצות סעודת ראש השנה, ברגעים האחרונים כי זה מעל"ע שלם מעת שנסתגרו בהבלאק לא בא לפיהם שום אוכל ומשקה ולפי דעתם על פי ההלכה אין להתענות בראש השנה ולדאבון לבי לא הי' בידי שום מציאות למלאות בקשתם ולבוא עוד הפעם להבלאק שלהם. והי' להם יום המר הזה יום תענית ומתוך התענית הובילו אותם לבית המוקד השם ינקום נקמת דמם במהרה.

אש קודש – פרשת מצורע (ת"ש):

כי תבאו אל ארץ כנען וכו' ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם.
ופרש"י בשורה היא לכם וכו' לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב וכו' וע"י הנגע נותץ הבית ומוצאן.

ונבין נא א"כ למה תסגיר מתחילה את הבית שבעת ימים, ורק אח"כ חלצו את האבנים, הא כיון שנראה הנגע ידע ש"כאן מטמון, ובפרט שכפי שאיתא ברמב"ן מובא בספרי כ"ק אא"מ אדמו"ר מרו זצוק"ל שנגעי בתים ובגדים שלא כדרך הטבע הן א"כ רק לטובת ישראל לגלות המטמוניות הן, ולמה צותה התורה לטמא מקום שבעת ימים.

והנה בכוונת התורה ומצותי' אין לנו השגה, אבל מה שמרמז לנו אפשר כי יודעים ומאמינים אנחנו שכל מה שד' עושה לנו, אפילו כשחץ מלקה אותנו הכל לטובה היא, אבל כשרואים כעת שלא ביסורי הגוף לבד מלקה אותנו, רק גם בדברים שח"ו מרחיקים הם אותנו ממנו ית', אין חדר לתשב"ר ולא ישיבה, לא ביהמ"ד להתפלל בצבור ולא מקוה, וכדומה, אז ח"ו ספק חשש עולה בקרבנו, האפשר שגם עתה כוונתו ית' לטובה, אם לטובה, הי' לו ליסרנו בדברים שיקרבו אותנו אליו, ולא ביטול תורה ותפילה וח"ו כמעט כל התורה, והאם אין זאת ח"ו יסורים של וישליכם וכו', לכן רואים בתורה שהגם שנגע הבתים טמאה ומטמאה הייתה, ומי"מ עשה בה ד' שליחות לטובת ישראל, מתחילה טמאה ז' ימים ואח"כ נתגלה המטמון, ולכן צריך האיש לומר רק כנגע נראה לי, ואפילו ת"ח שידע שנגע היא רק כנגע יאמר, להנ"ל מפני שהאיש בעצמו אינו יכול לאמר אם היא באמת נגע או פגע רק שלו נראה כנגע הי' יכול לאמור, אבל באמת טובה היא לישראל אשר יטיב ד' עמנו.